

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

ЗАГОРОДНЯ ЛЮДМИЛА ПЕТРІВНА

УДК 378.22.01/.09:373.2](091)(477)(043.5)

**ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ
ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук

Глухів – 2020

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка.

Науковий консультант – доктор педагогічних наук, професор
Бірюк Людмила Яківна,
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка,
завідувач кафедри педагогіки та психології початкової освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Зданевич Лариса Володимирівна,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
завідувач кафедри дошкільної педагогіки,
психології та фахових методик;

доктор педагогічних наук, професор
Іщенко Людмила Валентинівна,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
завідувач кафедри психології та педагогіки розвитку дитини;

доктор педагогічних наук, доцент
Ляцунова Валентина Анатоліївна,
Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького,
завідувач кафедри дошкільної освіти і соціальної роботи.

Захист відбудеться «24» вересня 2020 р. об 11.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 56.146.01 у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка за адресою: вул. Києво-Московська, 24, м. Глухів, Сумська обл., 41400.

Із дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка за адресою: вул. Києво-Московська, 24, м. Глухів, Сумська обл., 41400.

Автореферат розіслано «21» серпня 2020 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Н. М. Ткаченко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Початок ХХІ ст. характеризується широким обговоренням і ґрунтовним дослідженням питань якості освіти як умови її поліпшення та сталого розвитку суспільства.

Якість освіти є національним пріоритетом, передумовою національної безпеки держави, одним зі стрижневих понять сучасної світової педагогічної науки, що підтверджує мета Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р.: підвищення доступності якісної, конкурентоспроможної освіти відповідно до вимог інноваційного сталого розвитку суспільства, економіки; забезпечення особистісного розвитку людини згідно з її індивідуальними здібностями, потребами на основі навчання протягом життя.

Концептуальні засади якості освіти регламентуються такими державними документами: Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. (2013), Проектом Концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. (2014), Концепцією розвитку педагогічної освіти (2018), Концепцією «Нова українська школа» (2016), законами України «Про освіту» (2017), «Про вищу освіту» (2014), «Про дошкільну освіту» (2011), «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» (2019), Стандартом вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

На сьогодні актуальною є проблема створення якісно нової освітньої системи з урахуванням міжнародного досвіду і реальних потреб суспільства в самодостатніх, освічених культурно й духовно багатих особистостях, здатних створювати імідж країни та здобувати міжнародний авторитет. В умовах розвитку сучасного суспільства якісна освіта стає одним із головних чинників успіху, а педагог водночас є і об'єктом, і провідником позитивних змін.

Стан розвитку вищої освіти України у світлі євроінтеграційних процесів зумовлює важливість якісної підготовки педагогів для закладів освіти загалом та дошкільної галузі зокрема. Дошкільне дитинство – відповідальний період становлення особистості, а від якості освітніх послуг, що їх надають у закладі дошкільної освіти (ЗДО), великою мірою залежить подальший розвиток дитини, її адаптація до нової соціальної позиції школяра й успішність особистісного становлення на цьому віковому етапі.

Проблема якості дошкільної освіти актуалізується також з огляду на реалізацію Концепції «Нова українська школа». Низка компонентів формули НУШ засвідчує наступність між суміжними ланками – дошкільною й загальною середньою освітою, зокрема в педагогіці партнерства та реалізації принципу дитиноцентризму, на яких ґрунтується сучасна дошкільна освіта та які є базовими для організації якісного освітнього процесу в ЗДО.

Із цих позицій гостро постає необхідність розв'язання проблеми підготовки магістрів, здатних забезпечити якість освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Це зумовлює потребу в оновленні змісту, форм і методів їх фахової підготовки та надання цьому процесу системності в практиці вищої школи.

Магістри дошкільної освіти забезпечують якість освітнього процесу на методичному й адміністративному рівнях, виконуючи функції методиста і директора ЗДО. З огляду на зазначене підготовку їх до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО розглядаємо як суспільну необхідність, викликану потребами надання якісних освітніх послуг дітям дошкільного віку та на цій основі створення позитивного іміджу дошкільної установи. Результатом означеної підготовки є сформована в магістрантів готовність до забезпечення якості освітнього процесу (ГДЗЯОП) у ЗДО.

Теоретичне підґрунтя розв'язання проблеми підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти становлять праці вітчизняних та зарубіжних учених, у яких обґрунтовано філософські засади якості освіти (В. Андрущенко, В. Кремень, К. Левківський, В. Огнев'юк та ін.); розкрито теоретико-методологічні основи поняття «якість освіти», основні її складники (І. Булах, С. Кретович, О. Локшина, Т. Лукіна, В. Луговий, В. Луначек, О. Ляшенко, О. Савченко та ін.); потрактовано сутність якості вищої освіти (В. Байденко, В. Луговий, Т. Лукіна, Ж. Таланова, С. Терепищій та ін.); охарактеризовано критерії та показники якості навчання й дошкільної освіти зокрема (Н. Гавриш, О. Кононко, К. Крутій, Т. Лукіна, О. Ляшенко, О. Савченко та ін.); виокремлено методологічні підходи до фахової підготовки як умови забезпечення її якості (К. Абульханова-Славська, Т. Алесинська, В. Афанасьєв, І. Бех, Г. Беленька, Л. Бірюк, А. Богущ, В. Бондар, О. Вознюк, Б. Гершунський, О. Дубасенюк, В. Кремень, В. Курок, О. Леонтьєв, О. Пометун, І. Пригожин, Г. Селевко, Г. Хакен, А. Хуторський та ін.); досліджено якість освітніх послуг як складник іміджу закладу дошкільної освіти (Т. Бусигіна, Т. Живаєва, Н. Копилова, К. Крутій, З. Перебатова, Н. Погрібняк та ін.).

Теоретико-методологічні основи професійної підготовки фахівців досліджено Л. Бірюк, Л. Задорожною-Княжницькою, Л. Іщенко, В. Ковальчуком, Г. Кловак, В. Курок, Є. Лодатком, П. Лузаном, Г. Луценком, Л. Міщик, С. Рудишиним та ін.

Вагомі наукові результати здобуто в царині дослідження професійної підготовки фахівців дошкільної освіти (Л. Артемова, А. Богущ, О. Брежнєва, Н. Гавриш, І. Дичківська, Л. Зданевич, Л. Іщенко, О. Кононко, К. Крутій, В. Кушнір, Т. Лесіна, Н. Лисенко, Л. Лохвицька, В. Ляпунова, Т. Поніманська, Т. Пономаренко, Т. Степанова, І. Улюкаєва та ін.), зокрема магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» в українських закладах вищої освіти (Ю. Смолянко, А. Цапко та ін.).

Окрему групу становлять наукові пошуки вітчизняних і зарубіжних учених із проблеми підготовки фахівців дошкільної освіти за кордоном (Л. Глушок, М. Дегірменджі, Н. Карпенко, Н. Мельник, М. Олійник, О. Прокопчук, О. Сулима та ін.); магістрів педагогічної освіти й управління освітою (В. Алфімов, Т. Данилишена, О. Ельбрехт, Є. Куркчі, Н. Рокосовик, В. Хоменко та ін.); викладацьких кадрів для закладів вищої освіти (А. Аткінсон, Т. Борнер, Г. Гіббс, Г. Джонс, А. Кроплей, М. Кофі, Р. Лалле, Ж. М. Леклерк, Ш. Лі, К. Неппер, Л. Пеннок, Ж. Рюе, Л. Франс та ін.).

У наукових працях вітчизняних дослідників висвітлено особливості підготовки магістрів до управлінської діяльності в різних професійних галузях, зокрема: військово-соціальної (О. Бойко, Т. Мацевко, І. Чистовська), державного управління (В. Лунячек), аграрній (О. Заболотний, Л. Кліх), освітній (В. Берека, Л. Воротняк, О. Гура, Л. Задорожна-Княгиницька, О. Кіршова, А. Светлорусова).

Проте підготовка магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти не була предметом спеціального дослідження у вітчизняній науці. Зважаючи на це, зростає необхідність наукового студіювання зазначеної проблеми.

Узагальнення наукових розвідок із досліджуваної проблеми, вивчення сучасного стану підготовки магістрів спеціальності 012 Дошкільна освіта у вищій школі вможливили виявлення низки суперечностей між:

- об'єктивною потребою суспільства в компетентних, конкурентоздатних фахівцях, спроможних забезпечити якісну дошкільну освіту, і неможливістю закладів вищої освіти задовольнити таку потребу;
- потребою системи дошкільної освіти у фахівцях, здатних до цілеспрямованого забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, і недостатньою сформованістю готовності магістрів до цього процесу;
- потребою колективів закладів дошкільної освіти мати позитивний імідж установи, в якій якісно організований освітній процес, і низьким рівнем готовності магістрів до створення іміджу освітніх послуг;
- новітніми завданнями ЗВО щодо підготовки компетентних фахівців зі сформованою готовністю до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО і недостатнім науково-методичним супроводом цього процесу.

Актуальність, теоретична та практична значущість проблеми підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, її недостатня теоретико-методична розробленість у науковому просторі, а також потреба вирішення виявлених суперечностей зумовили вибір теми дослідження: **«Теоретичні і методичні засади підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти».**

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідних робіт Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, теми кафедри дошкільної педагогіки і психології

«Теоретико-методичні засади формування готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців дошкільної освіти» (державний реєстраційний номер 0117U004679).

Тему дисертації затверджено вченою радою Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (протокол № 1 від 30 серпня 2017 р.) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 5 від 26 вересня 2017 р.).

Мета дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні, розробленні та експериментальній перевірці ефективності педагогічної системи підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Завдання дослідження:

1. Здійснити історико-педагогічний аналіз підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» у вітчизняній теорії та практиці.

2. Схарактеризувати сучасний стан підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти у вітчизняних і зарубіжних вишах та висвітлити якість освітнього процесу як важливу умову формування іміджу освітніх послуг ЗДО.

3. Проаналізувати основні поняття термінологічного поля дослідження.

4. Визначити сутність та обґрунтувати структуру готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

5. Теоретично розробити й обґрунтувати концепцію та характеризувати методологічні підходи до підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

6. Розробити й обґрунтувати педагогічну систему підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти та спроектувати її модель.

7. Виявити й обґрунтувати педагогічні умови підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

8. Визначити критерії, показники й рівні сформованості готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

9. Розробити науково-методичний супровід педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

10. Експериментально перевірити ефективність розробленої педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти й окреслити прогностичні напрями означеної підготовки.

Об'єкт дослідження: професійна підготовка магістрів спеціальності 012 Дошкільна освіта в закладах вищої освіти.

Предмет дослідження: педагогічна система підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Концепція дослідження ґрунтується на ідеї розроблення та впровадженні в освітній процес педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів, що є сукупністю взаємопов'язаних складників: мети, завдань, суб'єктів освітнього процесу, змісту, методів і засобів навчання, організаційних форм, результатів означеної підготовки.

Концепція спрямовує науковий пошук на досягнення мети й реалізацію завдань підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти в єдності методологічного, теоретичного й технологічного концептів.

Методологічний концепт відображає теорію наукового пізнання й засоби системно-структурного аналізу об'єктів, що визначають його стратегію; філософські засади щодо діалектичного пізнання світу, взаємозв'язку закономірностей та явищ педагогічної дійсності; положення праксеології стосовно принципів і шляхів підвищення ефективності професійної діяльності, професійного розвитку та саморозвитку особистості в системі вищої педагогічної освіти; основні підвалини теорії систем; гуманістичну парадигму; педагогічні концепції неперервної освіти. Цей концепт репрезентує взаємозв'язок і взаємодію різних підходів загальнонаукової й конкретнонаукової методологій до вивчення досліджуваної проблеми – системного, синергетичного, діяльнісного, особистісного, аксіологічного, акмеологічного, технологічного. Єдність означених підходів визначає спрямованість дослідження на формування в майбутніх магістрів готовності до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Методологічний концепт зумовлює необхідність виявлення, обґрунтування й перевірку педагогічних умов підготовки майбутніх фахівців до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО.

Теоретичний концепт ґрунтується на філософських позиціях теорії пізнання, загальнонаукових положеннях системного підходу, педагогічних закономірностях (зумовленості змісту освіти соціально-економічними вимогами і можливостями сучасного суспільства та здобутками національної та світової науки і культури; єдності мети та результату освітнього процесу; єдності процесів навчання, виховання, розвитку в професійній підготовці фахівців; взаємозв'язку обсягу та якості змісту навчання і виховання); загальнодидактичних (науковості, доступності, наочності, мотивації, цілісності, активності особистості тощо) та спеціальних (студентоцентризму, андрагогічних, компетентнісного, спрямованості на самовдосконалення, єдності навчальної, практичної й науково-дослідної діяльності в професійній підготовці, співпраці магістратури з відділами освіти і ЗДО) принципах

навчання. Дотримання педагогічних закономірностей, загальнодидактичних та спеціальних принципів спрямовано на реалізацію концептуальної ідеї підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Технологічний концепт передбачає розроблення, впровадження й експериментальну перевірку педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО (цілі, зміст, методи, форми організації освітнього процесу, види навчальних занять, засоби, суб'єкти освітнього процесу), що реалізує мету означеної підготовки – формування в майбутніх магістрів ГДЗЯОП у ЗДО.

Для досягнення мети дослідження та розв'язання окреслених завдань використано такі **методи**:

– *теоретичні*: теоретичний аналіз та узагальнення психолого-педагогічної, філософської, навчально-методичної та фахової літератури з метою визначення стану розробленості проблеми підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти; порівняльний аналіз нормативних документів у галузі вищої та дошкільної освіти, систематизація й узагальнення науково-теоретичних даних із метою уточнення поняттєво-категоріального апарату й визначення характерних особливостей досліджуваної властивості; моделювання для розроблення моделі системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти; системний аналіз для визначення компонентів педагогічної системи та обґрунтування педагогічних умов підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; прогнозування з метою визначення прогностичних напрямів підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в дошкільній установі;

– *емпіричні*: методика вивчення мотивації професійної діяльності (К. Замфір у модифікації А. Реана, Н. Бадмасові), методика визначення Я-концепції, анкетування, аналіз виконання контрольних робіт, творчих та практичних завдань на базі ЗДО, експертне оцінювання й самооцінювання магістрантів, метод вимірювання, спостереження за магістрантами під час виконання практичних завдань на базі закладів дошкільної освіти з метою вивчення рівнів сформованості у них готовності до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; педагогічний експеримент для накопичення та фіксування даних із метою подальшого розроблення педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти та експериментальної перевірки її ефективності;

– *математичної статистики*: χ^2 -критерій (критерій Пірсона) та критерії Стюдента і Фішера-Снедекора з метою перевірки гіпотези про нормальний розподіл вибірки і з'ясування однорідності вибірок, підтвердження результативності спроектованої експериментальної педагогічної системи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що *вперше*:

– теоретично розроблено й обґрунтовано концепцію підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, провідною ідеєю якої є розуміння того, що педагогічна система підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО – це сукупність взаємопов'язаних складників та їх елементів, що утворюють інтеграційну цілісність, спрямовану на формування в майбутніх фахівців готовності до означеного процесу;

– розроблено й обґрунтовано педагогічну систему підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО з такими складниками: мета, суб'єкти освітнього процесу, зміст підготовки, методи і засоби навчання, форми організації освітнього процесу і види навчальних занять, результат;

– розроблено й теоретично обґрунтовано модель педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, структуровану цільовим, суб'єкт-суб'єктивним, методологічним, організаційним, структурно-змістовим, процесуально-технологічним, результативно-оцінним блоками;

– виявлено й обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО: спрямованість освітнього процесу ЗВО на формування в майбутніх фахівців мотивації до оволодіння готовністю до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО й постійне її вдосконалення під час професійної діяльності; збагачення теоретичного, практичного й наукового складників фахової підготовки магістрантів змістом, зорієнтованим на цілеспрямоване формування ГДЗЯОП у ЗДО; застосування в освітньому процесі ЗВО технологій проблемного, інтерактивного й позиційного навчання; гармонізація взаємин у мікросистемах «викладач – викладач», «викладач – студент», «студент – студент»;

– визначено поняття «готовність майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти» як інтегративну, динамічну, складноструктуровану властивість магістранта, утворену сукупністю спрямованості на забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, особистісно-професійних якостей, знань про мету, завдання, зміст дошкільної освіти, критерії оцінювання якості, умови і засоби її забезпечення, уміння розробляти програму забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО та організувати її реалізацію; схарактеризовано структуру готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти у складі мотиваційно-особистісного, когнітивно-пошукового, діяльнісно-операційного, рефлексивно-оцінного компонентів, однойменні їм критерії з відповідними показниками та рівні (низький, середній, достатній, високий) її сформованості;

– окреслено прогностичні напрями підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО: приведення назв посад працівників, поданих у Класифікаторі професій ДК 003:2010, у відповідність із назвами посад та типами освітніх закладів, передбаченими законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту»; організація системних досліджень із проблем підготовки магістрів для дошкільної галузі; залучення роботодавців до процесу підготовки фахівців; реалізація принципу студентоцентризму закладами вищої освіти; розроблення методичного супроводу підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; використання зарубіжного досвіду в процесі підготовки магістрів спеціальності 012 Дошкільна освіта;

удосконалено:

– освітню програму підготовки фахівців спеціальності 012 Дошкільна освіта на другому рівні вищої освіти щодо формулювання фахових компетентностей і програмних результатів навчання та переліку вибіркового освітніх компонентів (розроблено навчальні програми вибіркового дисциплін «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти» та «Імідж закладу дошкільної освіти»);

– зміст навчальних програм нормативних і вибіркового дисциплін професійної підготовки здобувачів другого ступеня вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта шляхом унесення питань, вивчення яких сприяє оволодінню магістрантами системою знань щодо забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; програму педагогічної практики шляхом розроблення завдань, спрямованих на формування діяльнісно-поведінкового складника ГДЗЯОП у ЗДО;

подальшого розвитку набули:

– діагностичний інструментарій дослідження рівнів сформованості в магістрантів ГДЗЯОП у ЗДО на основі експертної оцінки з урахуванням вагомості показників мотиваційно-особистісного, когнітивно-пошукового, діяльнісно-операційного та рефлексивно-оцінного критеріїв;

– положення щодо проектування та застосування технологій проблемного, позиційного, інтерактивного навчання; розвиток полягає у встановленні характерних ознак та виокремленні педагогічних умов їх застосування у процесі формування в магістрантів ГДЗЯОП у ЗДО.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробленні методики формування готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти; науково-методичного супроводу підготовки магістрантів спеціальності 012 Дошкільна освіта до означеного процесу, а саме: створення навчальних і робочих програм, лекцій, планів практичних занять, завдань для самостійної роботи, методичних рекомендацій до проведення практичних занять і виконання самостійної роботи, тестів для підсумкового контролю з навчальних дисциплін «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної

освіти», «Імідж закладу дошкільної освіти», завдань і методичних рекомендацій до педагогічної практики; тематики магістерських робіт.

Матеріали дослідження можуть бути використані викладачами закладів вищої освіти для розроблення освітньо-професійних програм підготовки магістрів для дошкільної галузі, навчальних і робочих програм дисциплін, аспірантами, студентами, магістрантами, а також у системі післядипломної освіти й підвищення кваліфікації фахівців дошкільної галузі.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка (довідка № 106 від 20.01.2020 р.), Бердянського державного педагогічного університету (довідка № 57-29/1311 від 23.12.2019 р.), Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 01-12-112 від 22.12.2019 р.), Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (довідка № 3998/01-60/08 від 28.12.2019 р.), ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (довідка № 68-19-93 від 24.12.2019 р.), Маріупольського державного університету (акт № 01-24/19 від 10.01.2020 р.).

Особистий внесок здобувача. Наукові результати, подані в дисертації, автором здобуто самостійно й одноосібно. В опублікованих зі співавторами працях авторові належить: [56] – розроблення другого завдання навчально-управлінської практики, яке стосується аналізу якості освітнього процесу в ЗДО, і додатків (схем аналізу); [37] – визначення поняття «фізкультурно-оздоровча компетентність вихователя», виокремлення етапів формування фізкультурно-оздоровчої компетентності в студентів засобом інноваційних технологій; [38] – виділення умов, що забезпечують успішність формування фізкультурно-оздоровчої компетентності вихователя як складової його професійного іміджу; [40] – розроблення показників критеріїв готовності вихователів закладів дошкільної освіти до створення і розвитку позитивного педагогічного іміджу; [41] – розроблення критеріїв і відповідних показників готовності майбутніх вихователів до створення професійного позитивного іміджу; [50] – визначення поняття «середовищний імідж ЗДО» та виокремлення його компонентів; [51] – аналіз досліджень із проблеми іміджу ЗДО і вихователя, визначення поняття «імідж вихователя закладу дошкільної освіти». Ідеї, що належать співавторам публікацій, у матеріалах дисертації не використано.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження обговорювалися на конференціях різного рівня:

– *міжнародних*: «Актуальні проблеми та перспективи підготовки фахівців дошкільної освіти в умовах інтеграції України в освітній простір» (Чернівці – Сучава, 2015), «Актуальні проблеми сучасної дошкільної освіти», присвячена 200-річчю Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, 2016), «Стратегія збалансованого використання економічного,

технологічного та ресурсного потенціалу країни» (Кам'янець-Подільський, 2016), «Безпека життєдіяльності, екологія і охорона здоров'я дітей і молоді XXI сторіччя: сучасний стан. Проблеми та перспективи» (Переяслав-Хмельницький, 2016), «Актуальні проблеми сучасної дошкільної та вищої освіти» (Одеса, 2016), «Природнича освіта і наука для сталого розвитку України» (Глухів, 2017), «Забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в процесі використання сучасних технологій» (Хмельницький, 2017), «Використання медіа-технологій у підготовці вчителів: європейський та вітчизняний досвід» (Глухів, 2018), «Інноваційні технології в дошкільній освіті» (Переяслав-Хмельницький, 2018), «Дошкольное образование: опыт, проблемы, перспективы» (Барановичи, Беларусь, 2018), «Актуальні проблеми наступності дошкільної і початкової освіти» (Кам'янець-Подільський, 2018), «Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи» (Маріуполь, 2018), «Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти» (Рівне, 2018), «Perspectives of science and education» (Київ, Карлові Вари, 2018), «Сучасний рух науки» (Дніпро, 2019), «Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності» (Тернопіль, 2019), «Технології професійної підготовки фахівців у сучасному освітньому просторі» (Чернівці, 2019), «Впровадження сучасних технологій у процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти» (Хмельницький, 2019), «Інновації та їх місце в модернізації дошкільної та професійної освіти» (Одеса, 2018), «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору» (Київ, 2018), «Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти» (Рівне, 2019); «Сучасні інноваційні технології в дошкільній освіті» (Умань, 2020);

– *всеукраїнських*: «Проблеми та перспективи професійної підготовки педагогів дошкільної та початкової освіти у вищих навчальних закладах» (Івано-Франківськ, 2016), «Психологічні координати розвитку особистості: реалії та перспективи» (Полтава, 2016), «Особливості виховної роботи з важковиховуваними дітьми» (Умань, 2016), «Актуальні проблеми дошкільної освіти: перспективи, інновації, розвиток» (Глухів, 2017), «Дошкільна освіта України в контексті інтеграції до Європейського освітнього простору» (Глухів, 2017), «Неперервна педагогічна освіта в Україні: стан, проблеми, перспективи» (Умань, 2017), «Національно-патріотичне виховання дітей та молоді засобами козацької педагогіки та краєзнавства» (Умань, 2018), «Дошкільна освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору» (Глухів, 2018), «Від творчого педагога до творчої дитини: гармонія партнерської взаємодії» (Кам'янець-Подільський, 2018), «Микола Дмитрович Ярмаченко і сучасна інклюзивна освіта» (до 90-річчя від дня народження вченого) (Хмельницький, 2018), «Василь Сухомлинський – від пізнання дитини до створення освітньо-виховної системи» (Миколаїв, 2018), «Інноваційна діяльність сучасного педагога в інформаційному

просторі» (Умань, 2019), «Дошкільна освіта в Україні в умовах світових змін» (Полтава, 2019), «молодих учених» (Одеса, 2019), «Актуальні проблеми підготовки фахівців дошкільної освіти: проблеми, досвід, інновації» (Глухів, 2019), «Якість професійної підготовки сучасного педагога: український та європейський виміри» (Київ, 2020);

– щорічних (2015–2020 рр.) звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук на тему «Формування основ педагогічної техніки в майбутніх фахівців дошкільного виховання» було захищено у 2001 р. Матеріали кандидатської дисертації в тексті докторської не використано.

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 56 праць, у тому числі: 1 одноосібна монографія (15,5 друк. арк.), 1 посібник, 1 методичні рекомендації, 42 статті в наукових виданнях (з них 33 – у фахових виданнях України з педагогічних наук, 4 – у виданнях іноземних держав, 5 – в інших виданнях), 11 публікацій у збірниках матеріалів конференцій. Загальний обсяг особистого внеску становить 52,5 друк. арк.

Структура і обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації – 583 сторінки, з них 407 – основного тексту, 17 додатків на 55 сторінках. Список використаних джерел містить 759 найменувань, 44 з них – іноземними мовами. Робота містить 20 таблиць і 13 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, розкрито ступінь її розробленості; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення його результатів; подано дані про впровадження та апробацію результатів наукової роботи, публікації, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі – **«Підготовка магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» як об'єкт дослідження»** – здійснено історико-педагогічний аналіз підготовки магістрів спеціальності 012 Дошкільна освіта у вітчизняній теорії та практиці; схарактеризовано сучасний стан підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти у вітчизняних і зарубіжних вишах; висвітлено якість освітнього процесу в ЗДО як важливу умову формування іміджу освітніх послуг.

У процесі наукового пошуку виявлено, що підготовку фахівців освітнього ступеня «Магістр» зі спеціальності «Дошкільна освіта» розпочато в українських закладах вищої освіти з 1999 року. Випускникам магістратури

присвоювали кваліфікацію викладача дошкільної педагогіки та психології або викладача дошкільної педагогіки та методик дошкільного виховання. Навчальні плани не містили дисциплін, які б цілеспрямовано готували фахівця до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Проаналізовано сучасний стан підготовки магістрів в університетах України та виявлено, що вона в цілому зорієнтована на європейські стандарти, зокрема на оволодіння інтегральною, загальними та фаховими компетентностями, задекларованими в освітньо-професійних програмах ЗВО, проте не сприяє вповні формуванню готовності магістрантів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Питання формування означеної готовності вирішується фрагментарно, безсистемно, у контексті викладання окремих дисциплін.

На основі аналізу змісту й особливостей підготовки магістрів для педагогічної (дошкільної) галузі в зарубіжних країнах з'ясовано, що програми підготовки таких фахівців спрямовані на формування компетентностей, що вможливають виконання професійних функцій на посадах вихователя дітей раннього й дошкільного віку, вчителя дітей молодшого шкільного віку або ж викладача вищої школи та науковця. Підготовка керівників для закладів дошкільної освіти відбувається за спеціальністю «Менеджмент» або «Управління освітніми закладами».

Охарактеризовано якість освітнього процесу в ЗДО як важливу умову надання освітніх послуг та формування позитивного іміджу дошкільного закладу. Обґрунтовано залежність формування іміджу якісних освітніх послуг від іміджу директора, педагогічного колективу, вихователя, середовища (соціального і предметно-розвивального) закладу, оскільки він є системотвірним складником іміджу дошкільної установи.

У другому розділі – **«Концептуально-методологічні засади підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти»** – розкрито сутність основних дефініцій досліджуваної проблеми; подано визначення поняття «готовність майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти» і схарактеризовано її компоненти; розроблено концепцію підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти й обґрунтовано методологічні підходи до підготовки фахівців другого рівня вищої освіти до означеного процесу.

З урахуванням тлумачення поняття «якість дошкільної освіти», поданого в «Енциклопедії освіти», виділяємо такі складники якості освітнього процесу в ЗДО: якість педагогічних технологій дошкільної освіти, якість мотивації педагогічного колективу до ефективної педагогічної роботи та професійного саморозвитку, якість ставлення дітей до закладу дошкільної освіти, якість контролю освітнього процесу та управління ним у ЗДО.

Результати наукових пошуків дали змогу визначити *підготовку майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти як полікомпонентну, динамічну, відкриту систему з притаманними їй властивостями, утворену взаємопов'язаними складниками: метою, суб'єктами освітнього процесу (викладачами і магістрантами), змістом підготовки, методами й засобами навчання, формами організації освітнього процесу, видами навчальних занять та результатом – позитивною динамікою в рівнях сформованості в магістрантів ГДЗЯОП у ЗДО.*

Аналіз низки психолого-педагогічних досліджень процесу професійної підготовки, анкет викладачів, залучених до підготовки магістрів, власний досвід роботи в ЗВО дозволили тлумачити поняття *«готовність майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти»* як інтегративну, динамічну, складноструктуровану властивість магістранта, утворену сукупністю спрямованості на забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, особистісно-професійних якостей, знань про мету, завдання, зміст дошкільної освіти, критерії оцінювання якості, умови і засоби її забезпечення, уміння розробляти програму забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО та організовувати її реалізацію.

У структурі готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти виокремлено мотиваційно-особистісний, когнітивно-пошуковий, діяльнісно-операційний, рефлексивно-оцінний компоненти.

Мотиваційно-особистісний компонент становить сукупність мотивів, потреб, інтересів, ціннісних орієнтацій, що спонукають магістрантів до усвідомленого й цілеспрямованого опанування професійних знань і вмінь, розвитку особистісно-професійних властивостей, спрямованих на забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. *Когнітивно-пошуковий* – охоплює систему знань як підґрунтя готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. *Діяльнісно-операційний* – передбачає наявність у магістрантів комплексу необхідних умінь і навичок, пов'язаних із застосуванням знань щодо забезпечення якості освітнього процесу в дошкільній установі. *Рефлексивно-оцінний* компонент репрезентує вміння та навички майбутніх магістрів, що стосуються оцінювання сформованості складників готовності одногрупників і власної до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО з метою фіксації його результатів і подальшим їх корегуванням для самоствердження, самовдосконалення й самореалізації в професії.

У розділі розроблено концепцію підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, спрямовану на системне формування у них компонентів ГДЗЯОП у ЗДО. Метою концепції є визначення та обґрунтування науково-методологічних засад формування в майбутніх магістрів ГДЗЯОП у ЗДО.

Ядром авторської концепції є загальнодидактичні (науковості, доступності, наочності, мотивації, цілісності, активності особистості) та спеціальні (студентоцентризму, андрагогічні, компетентнісний, спрямованості на самовдосконалення, єдності навчальної, практичної й науково-дослідної діяльності в професійній підготовці, співпраці магістратури з відділами освіти та ЗДО) принципи.

Теоретико-методологічною основою авторської концепції є системний, синергетичний, діяльнісний, особистісний, аксіологічний, акмеологічний, компетентнісний, технологічний підходи, що вможливили визначення загальних педагогічних закономірностей і принципів підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО.

Так, *системний підхід* дозволяє розробляти й реалізовувати підготовку майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО як цілісну систему, структуровану взаємообумовленими й взаємопов'язаними компонентами; у контексті *синергетичного підходу* означений процес є відкритою системою з багатьма точками біфуркації, здатною вчасно, чутливо й адекватно реагувати на зміни в соціумі, освіті, на вимоги до якості освіти в дошкільній установі та якості підготовки магістрів у вищій школі; *діяльнісний підхід* передбачає оволодіння магістрантами практичними вміннями та навичками для забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО в умовах квазидіяльності й практики на базі ЗДО чи професійної діяльності з урахуванням індивідуально-особистісного потенціалу; *особистісний підхід* орієнтує формування ГДЗЯОП у ЗДО на особистість магістранта, визнання його унікальності та самоцінності, права на повагу, моральну й інтелектуальну свободу, врахування природних задатків і здібностей, прагнення до самовдосконалення й самореалізації; згідно з *аксіологічним підходом* уможливорюється формування фахової свідомості майбутніх магістрів, підготовлених до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО під час засвоєння сукупності життєвих і професійних цінностей; з позицій *акмеологічного підходу* підготовку майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти розглядаємо крізь призму індивідуальності особистості майбутнього фахівця, з орієнтуванням на досягнення ним вершин творчого саморозвитку, професійної зрілості та успішної самореалізації на посаді методиста й директора закладу дошкільної освіти; *компетентнісний підхід* дозволяє змістити акценти з процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку в здобувачів освітніх послуг здатності практично діяти й творчо застосовувати набуті знання та досвід у різних ситуаціях, що стосуються забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; *технологічний підхід* характеризує спрямованість на вдосконалення процесу формування готовності магістрантів шляхом активного використання педагогічних технологій інтерактивного, проблемного й позиційного навчання.

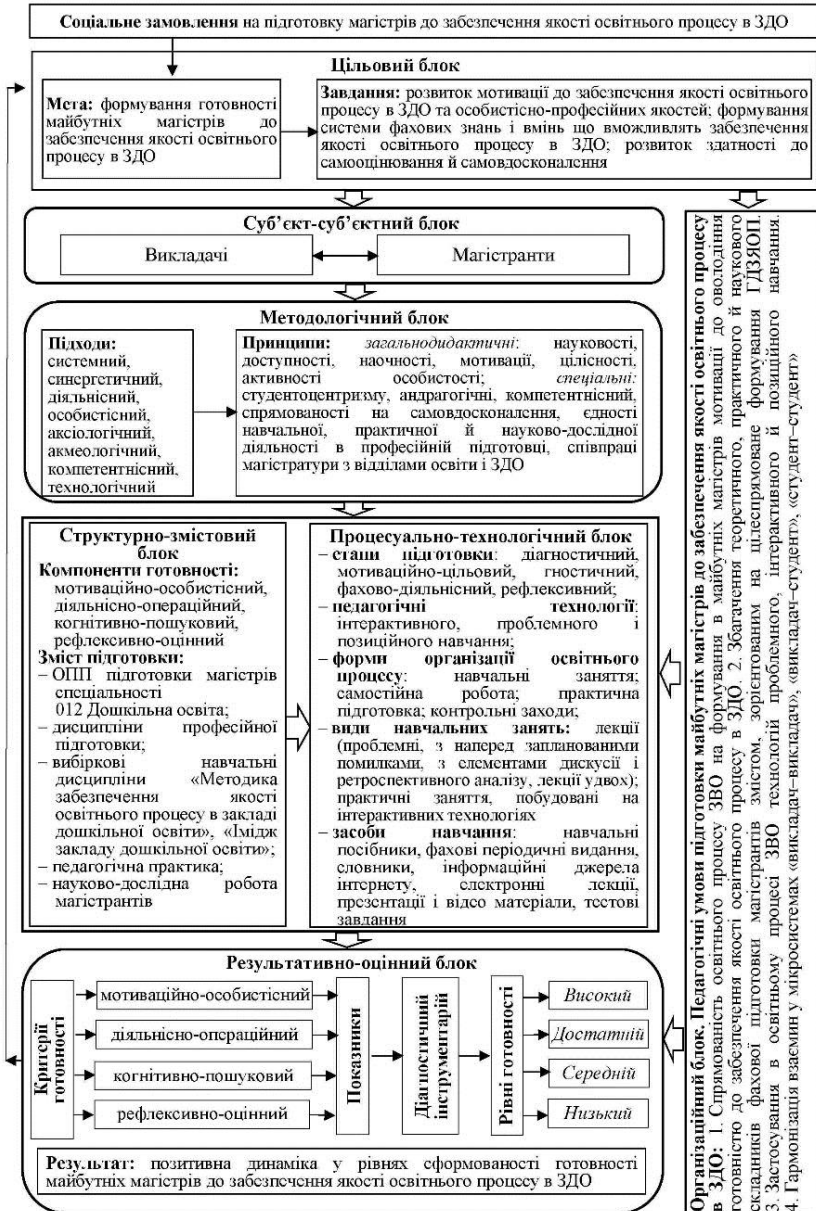
У третьому розділі – **«Теоретичні основи побудови педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти»** – розроблено й обґрунтовано педагогічну систему і модель підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, висвітлено її властивості; виявлено й обґрунтовано педагогічні умови означеної підготовки, визначено критерії, показники та рівні сформованості в майбутніх магістрів ГДЗЯОП у ЗДО.

Розроблена й обґрунтована педагогічна система підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти є складником системи професійної підготовки фахівців другого рівня вищої освіти. Вона містить такі компоненти: мета, суб'єкти освітнього процесу, зміст підготовки, методи й засоби навчання, форми організації освітнього процесу і види навчальних занять, результат. Виокремлені компоненти утворюють об'єктивну єдність, ієрархічну підпорядкованість логіці перебігу та меті процесу фахової підготовки. Їх функціонування відповідно до виявлених умов забезпечує досягнення очікуваного результату – позитивну динаміку в рівнях сформованості в майбутніх магістрів ГДЗЯОП у ЗДО.

Означеній системі притаманна низка властивостей: цілісність і подільність, неадитивність, цілеспрямованість, структурність, ієрархічність, інтегративність, еквіпотенційність, функціональність, синергізм, інформаційність, залежність від зовнішнього середовища, відкритість, рівновага, стійкість, надійність, динамічність, що визначають її специфічність та особливості функціонування.

Реалізація педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО відбуватиметься згідно з діагностичним, мотиваційно-цільовим, гностичним, фахово-діяльним, рефлексивним етапами.

На підставі обґрунтованої педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО розроблено структурно-функціональну модель педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО (рис. 1). Означена модель містить такі основні блоки: *цільовий* (мета, зумовлена соціальним замовленням, та завдання формування готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО); *суб'єкт-суб'єктний* (взаємодія учасників освітнього процесу – викладачів і магістрантів); *методологічний* (підходи, принципи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО); *змістовий* (навчальні дисципліни «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти» та «Міждз закладу дошкільної освіти», зміст фахових дисциплін професійної підготовки, педагогічна практика, науково-дослідна робота магістрантів);

Рис. 1. Структурно-функціональна модель педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти

організаційний (педагогічні умови підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО); *процесуально-технологічний* (етапи підготовки (діагностичний, мотиваційно-цільовий, гностичний, фахово-діяльнісний, рефлексивний), технології інтерактивного, проблемного й позиційного навчання, форми організації освітнього процесу, види навчальних занять, засоби навчання); *результативно-оцінний* (критерії, показники, діагностичний інструментарій та результат – позитивна динаміка в рівнях сформованості готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО).

На основі аналізу наукових пошуків, спрямованих на розроблення критеріїв, показників і рівнів підготовки фахівців, зокрема для дошкільної галузі, виокремлено й схарактеризовано критерії, суголосні компонентам готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, та відповідні їм показники.

Так, показниками *мотиваційно-особистісного* критерію визначено: сформованість мотивації та інтересу до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, ціннісних орієнтацій, спрямованих на забезпечення означеного процесу в ЗДО; потреби в постійному самовдосконаленні щодо забезпечення якості освітнього процесу в дошкільній установі; особистісно-професійних якостей, необхідних для забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; *когнітивно-пошукового* – сформованість знань про мету, завдання дошкільної освіти, нормативні документи, в яких задекларовано надання якісної дошкільної освіти; про компоненти зовнішньої та внутрішньої систем забезпечення якості дошкільної освіти, компоненти готовності методиста й директора до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО та засоби їх формування і вдосконалення, критерії оцінювання якості освітнього процесу в ЗДО, умови і засоби її забезпечення; *діялісно-операційного* – сформованість умінь проводити моніторинг розвитку, навченості й вихованості дітей дошкільного віку, професійної компетентності вихователів ЗДО, аналізувати освітнє середовище ЗДО та якість освітнього процесу в конкретній дошкільній установі відповідно до доцільно обраних критеріїв, розробляти програму забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти; *рефлексивно-оцінного* – сформованість умінь аналізувати й оцінювати рівні сформованості своєї спрямованості на забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, розвиненість особистісних і професійних якостей, необхідних для забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; рівні сформованості знань про сутність освітнього процесу в ЗДО, його організацію, критерії оцінювання і засоби забезпечення якості; рівні сформованості власних умінь і вмій одногрупників щодо забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. Схарактеризовано чотири рівні сформованості в майбутніх магістрів ГДЗЯОП у ЗДО: високий, достатній, середній, низький.

На основі теоретичного аналізу літературних джерел, урахування результатів експертного оцінювання та власного багаторічного досвіду підготовки фахівців освітнього ступеня «Магістр» виокремлено й обґрунтовано педагогічні умови формування в майбутніх магістрів ГДЗЯОП у ЗДО: спрямованість освітнього процесу ЗВО на формування в майбутніх магістрів мотивації до оволодіння готовністю до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО й постійне її вдосконалення під час професійної діяльності; збагачення теоретичного, практичного й наукового складників фахової підготовки магістрантів змістом, зорієнтованим на цілеспрямоване формування ГДЗЯОП у ЗДО; застосування в освітньому процесі ЗВО технологій проблемного, інтерактивного й позиційного навчання; гармонізація взаємин у мікросистемах «викладач – викладач», «викладач – студент», «студент – студент».

У четвертому розділі – **«Педагогічна система підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти»** – висвітлено використання потенціалу дисциплін професійної підготовки в процесі формування в майбутніх магістрів ГДЗЯОП у ЗДО; запропоновано зміст і методику викладання вибіркових дисциплін «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти» та «Імідж закладу дошкільної освіти»; обґрунтовано використання педагогічних технологій у процесі формування в магістрантів готовності до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти та розкрито можливості педагогічної практики та науково-дослідної діяльності в підготовці майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО.

Для збагачення змісту підготовки магістрантів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО було обрано фахові дисципліни, опанування яких певною мірою формує в майбутніх магістрів ГДЗЯОП у ЗДО, а саме: нормативні («Педагогіка: педагогіка вищої школи, менеджмент освіти, дистанційна освіта», «Теорія та технологія розвитку дитячої художньої творчості», «Методика керівництва роботою з формування мовленнєвої компетентності», «Методика керівництва логіко-математичним розвитком дошкільників», «Технологія формування екологічної культури в дітей дошкільного віку») та вибіркові («Сучасні технології здоров'язбереження в дошкільній освіті», «Актуальні проблеми досліджень у дошкільній педагогіці»). Запропоновано питання, що поглиблюють, розширюють, систематизують знання магістрантів щодо критеріїв оцінювання, засобів та умов забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО.

Вибіркову навчальну дисципліну «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти» було спрямовано на формування в магістрантів мотивації до оволодіння ГДЗЯОП у ЗДО, системою знань про якість освітнього процесу в ЗДО, умінь її забезпечувати.

Опанування майбутніми магістрами вибіркової навчальної дисципліни «Імідж закладу дошкільної освіти» забезпечувало формування іміджотвірної

компетентності, вагомим складником якої є здатність створювати імідж освітніх послуг ЗДО.

Зміст означених дисциплін реалізовувався під час інформаційних лекцій-візуалізацій із використанням проблемного методу, діалогу, пошуку помилок та практичних занять із застосуванням позиційного навчання й інтерактивних технологій кооперативного і колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань. Це сприяло ефективному формуванню в магістрантів стійкого інтересу до опанування матеріалу дисциплін; якісному його засвоєнню й доцільному застосуванню в процесі розв'язання професійних завдань в умовах квазідіяльності, пов'язаної з наданням якісних освітніх послуг дошкільникам та створенням позитивного іміджу ЗДО.

Програму педагогічної практики магістрантів збагачено завданнями, виконання яких забезпечує формування когнітивно-пошукового, діяльнісно-операційного, рефлексивно-оцінного та розвиток мотиваційно-особистісного компонентів готовності до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Із метою реалізації можливостей науково-дослідної діяльності магістрантів у процесі формування ГДЗЯОП у ЗДО використано потенціал дисциплін «Методологія і методи наукових досліджень» і «Актуальні проблеми досліджень у дошкільній педагогіці» та наукових гуртків, проблемних груп закладів вищої освіти, які брали участь в експерименті. Збагачення тематики науково-дослідної роботи магістрантів темами, спрямованими на наукові розвідки проблем створення якісного освітнього середовища в ЗДО, якісного формування професійної компетентності майбутніх вихователів, методистів, директорів і життєвої компетентності дошкільників, уможливило ефективне опанування наукового складника підготовки майбутніх магістрів до ЗЯОП у ЗДО.

Збагачення фахових дисциплін темами, програм практик завданнями, спрямованими на підготовку майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, розроблення вибіркового дисциплін «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти», «Імідж закладу дошкільної освіти», використання потенціалу науково-дослідної роботи вможливають реалізацію тріади «навчання – практика – наукова діяльність» у цілісній системі формування у магістрантів ГДЗЯОП у ЗДО.

У п'ятому розділі – **«Експериментальна перевірка педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти»** – висвітлено організацію, етапи та методіку проведення експерименту з перевірки ефективності педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; здійснено діагностику сформованості в магістрантів ГДЗЯОП у ЗДО й представлено її результати; окреслено прогностичні напрями підготовки магістрів до забезпечення якості

освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Із метою перевірки гіпотези дослідження, апробації педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО було проведено педагогічний експеримент, який ґрунтувався на схарактеризованих нами методологічних засадах і охоплював констатувальний, формувальний, контрольний етапи. Його реалізовано на базі Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, Маріупольського державного університету, Бердянського державного педагогічного університету, ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Рівненського державного педагогічного університету, Полтавського національного педагогічного університету ім. В. Г. Короленка. Обсяг вибірки – 544 магістранти денної та заочної форм навчання (270 респондентів – контрольна група (КГ), 274 – експериментальна (ЕГ)). Такий обсяг вибірки є достатнім для одержання статистично значущих і достовірних результатів (для забезпечення точності оцінки $\alpha = 0,05$ та її надійності $P = 0,95$ за таблицею достатньо великих чисел маємо значення 384). Репрезентативність вибірки забезпечено врахуванням географічного та адміністративного (обласний чи районний центр) розташування університету.

На констатувальному етапі діагностували рівні сформованості готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, формували експериментальну й контрольну групи.

Для визначення рівнів сформованості в магістрантів компонентів ГДЗЯОП у ЗДО було застосовано такий діагностичний інструментарій: мотиваційного – методики вивчення мотивації професійної діяльності (К. Замфір у модифікації А. Реана, Н. Бадмасвої), визначення Я-концепції, анкетування; когнітивно-пошукового – виконання контрольних робіт, анкетування, визначення місця складників ГДЗЯОП у ЗДО у її структурі; діяльнісно-операційного – написання педагогічних творів та виконання творчих і практичних завдань на базі закладу дошкільної освіти, спостереження за діяльністю магістрантів, оцінювання їхніх умінь експертами-методистами; рефлексивного – анкетування, самооцінювання, експертне оцінювання викладачами ЗВО.

Результати констатувального етапу педагогічного експерименту засвідчили переважно середній рівень сформованості в магістрантів компонентів ГДЗЯОП у ЗДО.

У процесі формувального експерименту відбувалася перевірка ефективності розробленої педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО відповідно до мотиваційно-цільового, гностичного та фахово-діяльнісного етапів.

Першу (спрямованість освітнього процесу ЗВО на формування в майбутніх магістрів мотивації до оволодіння готовністю до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО й постійне її вдосконалення під час

професійної діяльності) та четверту (гармонізація взаємин у мікросистемах «викладач – викладач», «викладач – студент», «студент – студент») педагогічні умови забезпечено під час мотиваційно-цільового етапу. Формування мотивації відбувалося в процесі вивчення дисциплін, зокрема, цілеспрямовано зорієнтованих на формування ГДЗЯОП у ЗДО, проходження педагогічної практики та проведення наукових досліджень з актуальних проблем якості дошкільної освіти. У підвищенні мотивації магістрантів до оволодіння компонентами ГДЗЯОП у ЗДО важливу роль відігравав психологічний мікроклімат в академічній групі, на факультеті, атмосфера навчання в цілому: задоволеність здобувачів освіти взаємостосунками, ставленням до них викладачів, взаєморозуміння, авторитетність і професійна компетентність педагогів.

Другу (збагачення теоретичного, практичного й наукового складників фахової підготовки магістрантів змістом, зорієнтованим на цілеспрямоване формування ГДЗЯОП у ЗДО) та третю (застосування в освітньому процесі ЗВО технологій проблемного, інтерактивного й позиційного навчання) педагогічні умови зреалізовано під час гностичного і фахово-діяльнісного етапів. При цьому теоретичний складник підготовки збагатили розробленням і введенням до ОПП вибіркових дисциплін «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти», «Імідж закладу дошкільної освіти», фахові дисципліни – питаннями, спрямованими на формування знань про особливості забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, програму педагогічних практик – завданнями, виконання яких формує вміння оцінювати якість освітнього процесу в ЗДО, розробляти програму забезпечення якості означеного процесу в закладі дошкільної освіти, науково-дослідну діяльність – темами магістерських робіт, виконання яких спрямоване на вирішення проблеми надання якісних освітніх послуг через забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО.

Застосування в освітньому процесі ЗВО педагогічних технологій (проблемного, позиційного та інтерактивного навчання) і методів (ігри-симуляції, «Мікрофон», «Струмочок думок», «Займи позицію», «Дерево рішень», «Карусель», «Акваріум», «Вирішення проблемних ситуацій» тощо) сприяло формуванню всіх компонентів ГДЗЯОП у ЗДО.

На контрольному етапі педагогічного експерименту було проведено прикінцеві зрізи за діагностичною процедурою, аналогічною констатувальному етапу, та здійснено кількісний і якісний аналіз його результатів.

Результати контрольних зрізів засвідчили позитивну динаміку змін у рівнях сформованості готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти за всіма компонентами: мотиваційно-особистісним, когнітивно-пошуковим, діяльнісно-операційним, рефлексивно-оцінним (табл. 1).

Таблиця 1

**Результати сформованості готовності майбутніх магістрів до
забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО (абс. знач./%)**

Рівні	ЕГ (274 магістранти)						КГ (270 магістрантів)					
	На початку		Наприкінці		Приріст		На початку		Наприкінці		Приріст	
	абс. знач.	у %	абс. знач.	у %	абс. знач.	у %	абс. знач.	у %	абс. знач.	у %	абс. знач.	у %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Мотиваційно-особистісний компонент</i>												
високий	16	6	32	12	+16	+6	22	8	22	8	0	0
достатній	92	34	120	44	+28	+10	98	36	100	37	+2	+1
середній	113	41	96	35	-17	-6	104	39	106	39	+2	0
низький	53	19	26	9	-27	-10	46	17	42	16	-4	-1
<i>Когнітивно-пошуковий компонент</i>												
високий	8	3	35	13	+27	+10	10	4	16	6	+6	+2
достатній	69	25	129	47	+60	+22	70	26	84	31	+14	+5
середній	133	49	82	30	-51	-19	141	52	132	49	-9	-3
низький	64	23	28	10	-36	-13	49	18	38	14	-9	-4
<i>Діяльнісно-операційний компонент</i>												
високий	10	4	30	11	+20	+7	12	4	14	5	+2	+1
достатній	67	24	152	55	+85	+31	72	27	80	30	+8	+3
середній	152	56	62	23	-90	-33	143	53	136	50	-7	-3
низький	45	16	30	11	-15	-5	43	16	40	15	-3	-1
<i>Рефлексивно-оцінний компонент</i>												
високий	14	5	30	11	+16	+6	18	7	20	7	+2	0
достатній	92	33	117	43	+25	+10	90	33	92	34	+2	+1
середній	117	43	99	36	-18	-7	118	44	118	44	0	0
низький	51	19	28	10	-23	-9	44	16	40	15	-4	-1

Так, в ЕГ високий рівень сформованості мотиваційно-особистісного компонента зріс на 6 %, у КГ не змінився; когнітивно-пошукового: в ЕГ – на 10 %, у КГ – на 2 %; діяльнісно-операційного: в ЕГ – на 7 %, у КГ – на 1 %; рефлексивно-оцінного: в ЕГ – на 6 %, у КГ – не змінився.

Для перевірки достовірності одержаних даних застосовували критерій φ^* Фішера (кутове перетворення Фішера). За таблицею «Рівні статистичної значущості різних значень критерію φ^* Фішера» визначили, що для $\varphi^* = 2,81$

рівень статистичної значущості не перевищує 0,001. Отримали, що $\varphi^*_{емп} > \varphi^*_{кр}$, тому отримане значення $\varphi^*_{емп} = 2,81$ перебуває в зоні значущості.

Згідно з обрахунками критерію φ^* Фішера рівень сформованості ГДЗЯОП у ЗДО в експериментальній групі вищий, ніж у контрольній ($\rho \leq 0,001$).

Порівняльний аналіз кількісних і якісних показників готовності майбутніх магістрів на початку і наприкінці експериментальної роботи засвідчив ефективність розробленої педагогічної системи підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, це підтвердило загальну і часткові гіпотези дослідження.

Результати проведеного дослідження спонукали до виокремлення прогностичних напрямів підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, зокрема, таких: узгодження назв посад педагогічних працівників, поданих у Класифікаторі професій ДК 003:2010, а також освітніх закладів із нормами чинного законодавства; актуалізація проблем підготовки магістрів для дошкільної галузі у форматі системних досліджень; удосконалення співпраці з роботодавцями під час підготовки фахівців; зорієнтованість на принцип студентоцентризму в роботі вишів; розроблення методичного супроводу процесу підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; активне використання зарубіжного досвіду в процесі підготовки магістрів спеціальності 012 Дошкільна освіта.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та практичне розв'язання проблеми професійної підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

1. Історико-педагогічний аналіз становлення магістратури в Україні засвідчує, що підготовка фахівців другого рівня вищої освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта розпочалася у вітчизняних ЗВО з 1999 року. Одними з перших означену підготовку почали здійснювати НПУ ім. М. П. Драгоманова, Полтавський ДПУ ім. В. Г. Короленка, Рівненський державний гуманітарний університет, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Глухівський державний педагогічний інститут. Перші навчальні плани не містили дисциплін, зорієнтованих на підготовку майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. Навчальні дисципліни «Управління діяльністю дошкільного навчального закладу», «Управління в системі дошкільної освіти», «Актуальні проблеми організації

освітнього процесу в ЗДО», «Менеджмент у галузі дошкільної освіти» з'явилися в планах підготовки фахівців, яким присвоювали кваліфікації «Організатор дошкільної освіти», «Менеджер дошкільної освіти», з 2015 року. Системних досліджень із проблем підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» за період існування магістратури в Україні не проводилося.

2. Аналіз стану підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти засвідчує, що на початку виконання дослідження Стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для другого (магістерського) рівня вищої освіти як основи для розроблення освітньо-професійних програм не було, тому виші розробляли ОПП відповідно до наданої їм законодавством автономії та з орієнтацією на європейські стандарти. Аналіз низки освітньо-професійних програм українських ЗВО засвідчив відсутність у них фахових компетентностей, які б у сукупності визначали готовність майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, а в навчальних планах – дисциплін, які б цілеспрямовано формували в майбутніх фахівців означену готовність.

З'ясовано, що програми підготовки фахівців освітнього ступеня «Магістр» для дошкільної галузі за кордоном спрямовані на формування компетентностей, що вможливають виконання функцій вихователя дітей раннього і дошкільного віку, вчителя дітей молодшого шкільного віку або ж викладача у вищій школі й науковця. Щоб працювати на посаді директора закладу дошкільної освіти, доцільніше отримувати диплом зі спеціальностей «Менеджмент», «Управління закладами освіти». Аналіз розвідок із проблем підготовки фахівців для дошкільної галузі в Європі, США, Австралії засвідчує відсутність досліджень, що стосуються підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» до управлінської діяльності, зокрема забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

На основі аналізу вітчизняних і зарубіжних доробків із проблем іміджу освітньої установи і практики роботи закладів дошкільної освіти схарактеризовано якість освітнього процесу як важливу умову створення іміджу освітніх послуг і закладу дошкільної освіти в цілому. Акцентовано увагу на тому, що створення іміджу освітніх послуг має здійснюватися в комплексі з формуванням іміджу директора, колективу, вихователя, середовища (соціального і предметно-розвивального) закладу, оскільки він є системотвірним складником іміджу дошкільної установи.

3. З'ясовано, що центральним поняттям науково-категоріального апарату дослідження є якість освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, складниками якої визначено якість педагогічних технологій дошкільної освіти, мотивації педагогічного колективу до ефективної педагогічної роботи та професійного саморозвитку, ставлення дітей до закладу дошкільної освіти, контролю освітнього процесу та управління ним у ЗДО. Визначено поняття «підготовка майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в

ЗДО» як полікомпонентну, динамічну, відкриту систему з притаманними їй властивостями, утворену взаємопов'язаними складниками: метою, суб'єктами освітнього процесу (викладачами і магістрантами), змістом підготовки, методами й засобами навчання, формами організації освітнього процесу, видами навчальних занять та результатом – позитивною динамікою в рівнях сформованості в магістрантів ГДЗЯОП у ЗДО.

4. Виявлено, що результатом підготовки магістрантів є сформована готовність до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, визначена нами як інтегративна, динамічна, складноструктурована властивість магістранта, утворена сукупністю спрямованості на забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, особистісно-професійних якостей, знань про мету, завдання, зміст дошкільної освіти, критерії оцінювання якості, умови і засоби її забезпечення, уміння розробляти програму забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО та організовувати її реалізацію.

Виділено й охарактеризовано мотиваційно-особистісний, когнітивно-пошуковий, діяльнісно-операційний, рефлексивно-оцінний компоненти готовності, кожен із яких відіграє свою роль у її структурі. *Мотиваційно-особистісний компонент* структурують мотиви, потреби, інтереси, ціннісні орієнтації, що в сукупності є рушійною силою для усвідомленого й цілеспрямованого опанування магістрантами знань і вмінь, необхідних для забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; *когнітивно-пошуковий* – репрезентує систему знань про освітній процес у ЗДО, критерії оцінювання його якості, умови її забезпечення та утворює підґрунтя готовності; *діяльнісно-операційний* – становить сукупність необхідних умінь і навичок забезпечення якості освітнього процесу в дошкільній установі; *рефлексивно-оцінний* – охоплює комплекс умінь і навичок оцінювати сформованість складників готовності одноступенівців і власної до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. Усі компоненти тісно взаємодіють, а їх формування відбувається комплексно і в системі.

5. Розроблено й обґрунтовано концепцію підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Її провідною ідеєю є розуміння означеної підготовки як складника професійної підготовки магістрів, сукупності взаємопов'язаних компонентів та їх елементів, що утворюють інтеграційну цілісність, спрямовану на формування готовності майбутніх фахівців до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, що має ієрархічну підпорядковану структуру, мету, узгоджену із сучасними вимогами до якості підготовки фахівців другого рівня вищої освіти, і спрямованість на результат – позитивну динаміку в рівнях сформованості готовності магістрантів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Теоретико-методологічними основами розробленої концепції визначено системний, синергетичний, діяльнісний, особистісний,

аксіологічний, акмеологічний, компетентнісний, технологічний підходи, що вможливили визначення загальних педагогічних закономірностей і принципів наукового дослідження, її ядром – загальнодидактичні та спеціальні принципи.

6. Розроблено й обґрунтовано педагогічну систему підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, що є складником загальної системи професійної підготовки фахівців другого рівня вищої освіти. Встановлено, що компоненти означеної системи (мета, суб'єкти освітнього процесу, зміст підготовки, методи і засоби навчання, форми організації освітнього процесу і види навчальних занять, результат) взаємопов'язані, підпорядковані загальній меті фахової підготовки та відображають специфічність цього процесу. Схарактеризовані властивості системи: цілісність і подільність, неадитивність, цілеспрямованість, структурність, ієрархічність, інтегративність, еквіпотенційність, функціональність, синергізм, інформаційність, залежність від зовнішнього середовища, відкритість, рівновага, стійкість, надійність, динамічність, що дозволяють визначити її як полікомпонентну, динамічну, відкриту, ієрархізовану й цілісну та вможливають розуміння її функціонування.

Теоретично обґрунтовано й спроектовано структурно-функціональну модель педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти у взаємозв'язку сімох блоків. *Цільовий блок* представляє мету й завдання підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, що зумовлені соціальним замовленням на означену підготовку і мають законодавчо-нормативне підґрунтя; *методологічний* – репрезентує підходи до означеної підготовки та її принципи; *суб'єкт-суб'єктний* – передбачає взаємодію викладачів і магістрантів як суб'єктів процесу фахової підготовки; *організаційний* – містить педагогічні умови формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; *структурно-змістовий блок* репрезентує структуру готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, ОПП, зміст вибіркових дисциплін «Методика забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО» та «Імідж закладу дошкільної освіти», фахових дисциплін професійної підготовки, педагогічну практику, науково-дослідну роботу магістрантів; *процесуально-технологічний* – містить етапи підготовки (діагностичний, мотиваційно-цільовий, гностичний, фахово-діяльнісний, рефлексивний), технології інтерактивного, проблемного та позиційного навчання, форми організації освітнього процесу, види навчальних занять, засоби навчання; *результативно-оцінний блок* відображає позитивну динаміку в рівнях сформованості готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО, виявити які можливо завдяки визначенням критеріям, показникам та діагностичному інструментарію.

7. На основі узагальнень наукових розвідок, власного досвіду викладацької діяльності в ЗВО, результатів експертного оцінювання

виявлено й теоретично обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти: спрямованість освітнього процесу ЗВО на формування в майбутніх магістрів мотивації до оволодіння готовністю до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО й постійне її вдосконалення під час професійної діяльності; збагачення теоретичного, практичного й наукового складників фахової підготовки магістрантів змістом, зорієнтованим на цілеспрямоване формування ГДЗЯОП у ЗДО; застосування в освітньому процесі ЗВО технологій проблемного, інтерактивного й позиційного навчання; гармонізація взаємин у мікросистемах «викладач – викладач», «викладач – студент», «студент – студент».

8. Визначено й схарактеризовано критерії сформованості готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти (мотиваційно-особистісний, когнітивно-пошуковий, діяльнісно-операційний, рефлексивно-оцінний) та розроблено рівні сформованості означеної готовності здобувачів другого рівня вищої освіти (високий, достатній, середній, низький).

9. У зміст підготовки майбутніх магістрів спеціальності 012 Дошкільна освіта вперше було впроваджено вибірккові дисципліни «Методика забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО» та «Імідж закладу дошкільної освіти», вивчення яких у комплексі з фаховими нормативними дисциплінами забезпечило ефективне формування в майбутніх фахівців компонентів ГДЗЯОП у ЗДО (мотиваційно-особистісного, когнітивно-пошукового, діяльнісно-операційного, рефлексивно-оцінного).

Обрані для реалізації змісту підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО форми організації освітнього процесу (навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка), види навчальних занять (лекції: проблемні, з наперед запланованими помилками, з елементами дискусії й ретроспективного аналізу, лекції удвох; практичні заняття, побудовані на інтерактивних технологіях), педагогічні технології проблемного, позиційного, інтерактивного навчання, засоби навчання (навчальні посібники, фахові періодичні видання, словники, інформаційні джерела інтернету, електронні лекції, презентації та відеоматеріали, тестові завдання) забезпечили її ефективність.

Важливе значення для ефективної підготовки фахівців дошкільної освіти магістерського рівня до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО мають розроблені методичні матеріали, а саме: комплекси навчально-методичного забезпечення дисциплін «Методика забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти», «Імідж закладу дошкільної освіти» (навчальні й робочі програми, тексти лекцій, плани практичних занять і методичні рекомендації до їх проведення та виконання самостійної роботи, тести для поточного й підсумкового контролю).

Завдання для педагогічної практики, що стосувалися аналізу якості освітнього процесу в ЗДО відповідно до критеріїв оцінювання якості дошкільної освіти (якість професійної компетентності вихователів, середовища ЗДО, управління освітнім процесом ЗДО, результатів освітнього процесу в ЗДО) доповнили її зміст і забезпечили якісне формування в майбутніх магістрів ГДЗЯОП у ЗДО.

Збагачення наукової діяльності майбутніх фахівців дослідженнями, спрямованими на пошуки засобів, умов забезпечення якісної дошкільної освіти в ЗДО, сприяло розширенню їхніх теоретичних знань та вдосконаленню дослідних умінь.

10. Реалізація педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО відбувалася згідно з діагностичним, мотиваційно-цільовим, гностичним, фахово-діяльнісним, рефлексивним етапами, кожен із яких мав своє цілісно-змістове наповнення.

У результаті проведеного педагогічного експерименту виявлено загальну позитивну динаміку рівнів сформованості в магістрантів ГДЗЯОП у ЗДО: кількість магістрантів експериментальної групи, які виявили високий рівень готовності до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, зросла на 5 %, достатній – на 16 %; на середньому і низькому рівнях кількість студентів зменшилася на 13 % і 8 % відповідно.

Якісний і кількісний аналіз результативності запровадженої педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти засвідчив позитивну динаміку в рівнях сформованості в них готовності до означеного процесу. Зафіксовані позитивні зміни підтверджують загальну і часткові гіпотези, реалізацію мети і завдань дослідження.

Вірогідність результатів дослідження підтверджено обрахунками критерію φ^* Фішера: рівень сформованості ГДЗЯОП у ЗДО в експериментальній групі вищий, ніж у контрольній ($p \leq 0,001$).

Прогностичні напрями підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти виявляють низку проблем і передбачають шляхи їх вирішення: приведення назв посад працівників, передбачених у Класифікаторі професій ДК 003:2010, у відповідність із назвами посад та типами освітніх закладів, передбаченими законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту»; організація системних досліджень із проблем підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта»; залучення роботодавців до процесу підготовки фахівців ОС «Магістр»; реалізація в діяльності вишів принципу студентоцентризму, зокрема створення умов для розроблення індивідуальної освітньої траєкторії магістрантів; розроблення навчально-методичного супроводу процесу підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО; використання зарубіжного

досвіду в підготовці здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Для успішної організації підготовки майбутніх фахівців спеціальності 012 Дошкільна освіта доцільно реалізовувати основні положення проведеного дослідження, спрямованого на вирішення важливого завдання означеної підготовки, – формування готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми. Перспективними напрямками наукових пошуків вважаємо: студіювання особливостей формування готовності майбутніх магістрів в умовах дистанційного навчання; вдосконалення готовності методистів відділів освіти, директорів закладів дошкільної освіти в системі неперервної освіти як складника їхньої загальної професійної підготовленості з урахуванням змін, що відбуваються в освіті України та європейському освітньому просторі в цілому.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ:

Наукові праці, у яких опубліковано основні результати дослідження:

Монографія

1. Загородня Л. П. Підготовка магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти: теорія та практика : монографія. Суми, 2019. 372 с.

Статті у наукових фахових виданнях України з педагогічних наук

2. Загородня Л. П. Історико-ретроспективний аналіз підготовки магістрів спеціальності «Дошкільна освіта» у вітчизняній теорії і практиці. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки.* 2019. Вип. 2. С. 19–30.

3. Загородня Л. П. Підготовка магістрів для педагогічної галузі в зарубіжних країнах. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки.* 2019. Вип. 4. С. 29–36.

4. Загородня Л. П. Дослідження сучасного стану підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки.* 2019. Вип. 1 (39). С. 22–30.

5. Загородня Л. П. Методологічні підходи до формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладах дошкільної

освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки*. 2019. Вип. 3 (41). С. 18–27.

6. Загородня Л. П. Концепція формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Молодь і ринок*. 2020. № 1 (180). С. 61–66.

7. Загородня Л. П. Принципи формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2018. № 3 (62). Т. 2. С. 102–107.

8. Загородня Л. П. Система підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Вісник Глухівського державного педагогічного університету. ДПУ. Педагогічні науки*. 2020. Вип. 1 (42). С. 10–19.

9. Загородня Л. П. Організаційно-методичні умови реалізації системи підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2020. № 1 (99). С. 35–47.

10. Загородня Л. П. Критерії, показники та рівні сформованості готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2018. Вип. 25. Ч. 1. С. 65–71.

11. Загородня Л. П. Формування готовності магістрів до забезпечення управління якістю освітнього процесу в закладі дошкільної освіти під час вивчення фахових дисциплін. *Педагогічний дискурс*. 2019. Вип. 26. С. 71–78.

12. Загородня Л. П. Викладання методики забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти магістрам спеціальності «Дошкільна освіта». *Інноватика у вихованні*. 2018. Вип. 7. Т. 1. С. 125–134.

13. Загородня Л. П. Дисципліна «Імідж закладу дошкільної освіти» як інтегрований складник формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. № 1 (95). С. 180–191.

14. Загородня Л. П. Застосування педагогічних технологій у формуванні готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*. 2019. № 1. С. 249–255.

15. Zahorodnia L. P. Empirical study on the formation of the motivational-personal component of masters' readiness to ensure the quality of educational process in the preschool educational. *Вісник Житомирського педагогічного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2019. Вип. 1 (96). С. 51–57.

16. Загородня Л. П. Викладання дисципліни «Основи педагогічної майстерності» за КМСОНП з використанням інтерактивних методів навчання. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки.* 2010. № 1. С. 227–234.

17. Загородня Л. П. Застосування методів активізації навчальної діяльності у процесі професійної підготовки майбутнього вихователя. *Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету.* Рівне : РДГУ, 2004. Вип. 28. С. 58–60.

18. Загородня Л. П. Інтерактивні методи у фаховій підготовці майбутніх вихователів дітей дошкільного віку. *Вісник Київського міжнародного університету. Серія: Педагогічні науки.* 2005. Вип. 6. С. 82–91.

19. Загородня Л. П. Підготовка майбутніх вихователів до створення позитивного іміджу педагога сучасного дошкільного закладу. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти.* 2011. Вип. 1 (44). С. 137–140.

20. Загородня Л. П. Якість освітніх послуг як компонент іміджу дошкільного навчального закладу. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки.* 2017. Вип. 35. С. 150–160.

Статті в періодичних виданнях інших держав

21. Загородня Л. П. Формирование деятельности-операционного компонента готовности магистров к обеспечению качества образовательного процесса в дошкольном учреждении. *Вестник Актыбинского регионального государственного университета им. К. Жубанова. Педагогика и психология.* 2019. № 1(55). С. 205–212.

22. Загородня Л. П. Формування мотиваційно-особистісного компонента готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology.* Будапешт, 2019. VII (78), вип.: 196. С. 54–57.

23. Загородня Л. П. Результати експериментальної перевірки системи підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology.* Будапешт, 2020. VIII (87), вип. 219. С. 51–55.

24. Загородня Л. П. Модель формування готовності магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology.* Будапешт, 2019. VII (83), вип.: 203. С. 50–54.

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

25. Загородня Л. П. Підготовка майбутніх директорів до забезпечення якості освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. *Технології професійної підготовки фахівців у сучасному освітньому просторі* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 17 трав. 2019). Чернівці, 2019. С. 43–47.

26. Загородня Л. П. Підготовка майбутніх магістрів до забезпечення розвитку професійної компетентності вихователів закладів дошкільної освіти. *Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності* : зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. У 2 ч. Ч. 1. (Тернопіль, 11–12 квіт. 2019). Тернопіль, 2019. С. 203–205.

27. Загородня Л. П. Формування готовності магістрів до забезпечення якості екологічної освіти під час вивчення курсу «Технологія формування екологічної культури в дітей дошкільного віку». *Сучасний рух науки* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (4–5 квіт. 2019). С. 372–377. URL: <http://www.wayscience.com> (дата звернення: 14.04.2019).

28. Загородня Л. П. Тренінг у фаховій підготовці магістрів спеціальності «Дошкільна освіта». *Інновації та їх місце в модернізації дошкільної та професійної освіти* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 25–26 жовт. 2018). Одеса, 2018. С. 18–21.

29. Загородня Л. П. Використання рольової гри у підготовці майбутніх директорів до забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО. *Інноваційні технології в дошкільній освіті* : зб. абстрактів Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Переяслав-Хмельницький, 28–29 бер. 2018). Переяслав-Хмельницький, 2018. С. 189–190.

30. Загородня Л. П. Наступність у підготовці бакалаврів і магістрів до забезпечення якісної екологічної освіти дошкільників. *Актуальні проблеми дошкільної та спеціальної освіти* : матеріали II Міжнар. пед. читань пам'яті професора Т. І. Поніманської. (Рівне, 15–16 жовт. 2019). Рівне, 2019. С. 62–63.

31. Загородня Л. П. Підготовка магістрів до створення якісного освітнього середовища в закладі дошкільної освіти. *Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти* : зб. наук. праць Хмельницької гуманітарної педагогічної академії. (Хмельницький, 15 трав. 2019). Хмельницький, 2019. С. 106–113.

32. Загородня Л. П. Зміст практичної підготовки магістрантів до забезпечення якості освітнього процесу в дошкільному закладі. *Advances of science* : матеріали статей Міжнар. наук. конф. (Чехія, Карлові Вари – Україна, Київ, 28 вер. 2018). Київ, 2018. С. 1236–1246.

33. Загородня Л. П. Проблема підготовки магістрів к забезпеченню якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Дошкольное образование: опыт, перспективы* : сб. материалов

IX Міжнародного научн.-практ. семінара. (Барановичі, 23 бер. 2018). Барановичі, 2018. С. 217–219.

34. Загородня Л. П. Підготовка магістрів до розвитку інформаційно-комунікаційної компетентності вихователів. *Інноваційна діяльність сучасного педагога в інформаційному просторі*: зб. наук.-метод. праць. (Умань, 16 трав. 2019). Умань, 2019. С. 37–41.

35. Загородня Л. П. Використання європейського досвіду в забезпеченні якості екологічної освіти фахівців дошкільної ланки. *Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. «Інтернаціоналізація вищої освіти України в умовах полікультурного світового простору: стан, проблеми, перспективи». (Маріуполь, 18-19 квіт. 2018). Маріуполь, 2018. С. 239–240.

Публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації

36. Загородня Л. П. Порівняльний аналіз тлумачення і структурування поняття «педагогічний імідж». *Наука і освіта. Педагогіка*. Науково-практичний журнал Південного наукового Центру НАПН України. Спецвип. 2011. № 6. С. 96–99.

37. Загородня Л. П., Барсуковська Г. П. Інноваційні педагогічні технології як засіб формування фізкультурно-оздоровчої компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2014. Ч. 3. С. 110–118.

38. Загородня Л., Барсуковська Г. Формування фізкультурно-оздоровчої компетентності у майбутніх вихователів дошкільного закладу як складової їх позитивного професійного іміджу. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2013. Вип. 47. С. 54–60.

39. Загородня Л. П. Взаємодія педагогів з батьками у процесі виховання гуманності у дітей як важлива складова іміджу дошкільного закладу. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2012. С. 41–47.

40. Загородня Л., Гура С. Критерії готовності вихователів дошкільних закладів до створення і розвитку позитивного педагогічного іміджу. *Вісник Інституту розвитку дитини. Серія: Філософія, педагогіка, психологія*. 2012. Вип. 22. С. 74–79.

41. Загородня Л., Марсєва Т. Методика визначення готовності майбутніх вихователів до створення професійного позитивного іміджу.

Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2012. № 4. С. 77–82.

42. Загородня Л. П. Педагогічні умови створення позитивного професійного іміджу вихователя дошкільного навчального закладу. *Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Педагогічні науки.* 2012. Вип. 20. С. 286–290.

43. Загородня Л. П. Підготовка вихователів до створення еколого-розвивального середовища як складової візуального іміджу дошкільного навчального закладу. *Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Педагогіка та психологія.* 2015. Вип. 746. С. 38–43.

44. Загородня Л. П. Підготовка магістрів до викладання курсу «Основи педагогічної майстерності» засобами інтерактивних технологій. *Вісник Київського міжнародного університету.* 2006. Вип. 8. С. 109–121.

45. Загородня Л. П. Підготовка майбутніх вихователів до створення предметного еколого-розвивального середовища як складової візуального іміджу дошкільного закладу. *Науковий вісник Миколаївського державного університету. Серія. Педагогічні науки.* 2014. Вип. 45. С. 24–28.

46. Загородня Л. П. Підготовка вихователів до створення середовищного іміджу дошкільного навчального закладу. *Вісник Інституту розвитку дитини. Серія: Філософія, педагогіка, психологія.* 2013. Вип. 29. С. 55–60.

47. Загородня Л. П. Турбота про здоров'я дітей як важлива складова іміджу сучасного дошкільного закладу. *Фізичне виховання дітей дошкільного віку* : навч. посібн. / за ред. Л. П. Загородньої. Суми, 2011. С. 70–87.

48. Загородня Л. П. Технологія ситуативного моделювання як засіб формування основ риторичної культури майбутнього вихователя. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки.* 2005. Вип. 6. С. 38–43.

49. Загородня Л. П. Формування еколого-педагогічної культури в майбутніх вихователів як складника професійного іміджу: європейський досвід. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Педагогічні науки.* 2017. Вип. 34. С. 17–28.

50. Загородня Л., Балагур О. Середовищний імідж дошкільного навчального закладу як вагома складова позитивного іміджу установи. *Інноваційний потенціал професійної підготовки майбутніх фахівців початкової і дошкільної освіти.* 2014. Вип. 1. С. 123–138.

51. Загородня Л., Карпова О. Мовленнєва компетентність вихователя як складова професійного іміджу. *Інноваційний потенціал професійної підготовки майбутніх фахівців початкової і дошкільної освіти.* 2015. Вип. 2. С. 163–171.

52. Загородня Л. П. Сутнісна характеристика феномену «імідж». *Актуальніе научніе дослідження в сучасному світі*. Переяслав-Хмельницький, 2016. Вип. 10 (18). Ч. 6. С. 50–58.

53. Загородня Л. П. Підготовка студентів до забезпечення якісної екологічної освіти дошкільників. *Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі*. 2017. Вип. 1. С. 236–243.

54. Загородня Л. П. Характеристика структурних компонентів готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *European humanities studies: State and Society*. Київ, Краків, 2018. Вип. 4 (1). С. 137–148.

55. Загородня Л. П. Характеристика понять нормативного підґрунтя підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. Одеса, 2019. Вип. 31. С. 136–140.

56. Загородня Л. П. Навчально-управлінська практика в закладах дошкільної освіти, відділах освіти, закладах вищої освіти I–IV рівнів акредитації. Методичні рекомендації щодо проходження педагогічних практик студентами ОС «Магістр» спеціальності 012 «Дошкільна освіта / Н. М. Гордій та ін. Суми, 2018. С. 7–17, С. 24–44.

АНОТАЦІЇ

Загородня Л. П. Теоретичні і методичні засади підготовки магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Глухів, 2020.

У дисертації досліджено теоретичні та методичні основи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Охарактеризовано стан підготовки майбутніх магістрів дошкільної галузі у вітчизняних і зарубіжних закладах вищої освіти. Визначено суть та структуру готовності магістрантів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Розроблено й обґрунтовано концепцію, методологічні підходи, педагогічну систему підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти та її структурно-функціональну модель. Визначено критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти. Виявлено й обґрунтовано педагогічні умови підготовки майбутніх магістрів

до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, розроблено науково-методичний супровід означеної підготовки. Узагальнено експериментальні дані, що засвідчують ефективність упровадженої педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Ключові слова: магістр дошкільної освіти, професійна підготовка, підготовка майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, педагогічна система підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, готовність майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти, модель педагогічної системи підготовки майбутніх магістрів до забезпечення якості освітнього процесу в закладі дошкільної освіти.

Загородня Л. П. Теоретические и методические основы подготовки магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени доктора педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко, Глухов, 2020.

В диссертации проведено теоретическое обобщение и предложено решение научной проблемы подготовки магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования в условиях высшей школы.

Определена сущность готовности будущих магистров к обеспечению качества образовательного процесса в УДО как интегрированное, динамическое, сложноструктурированное качество магистранта, образованное совокупностью направленности на обеспечение качества образовательного процесса в УДО, личностно-профессиональных свойств, знаний о цели, задачах, содержании дошкольного образования, критериях оценивания качества, условий и средств его обеспечения, умений разрабатывать программу обеспечения качества образовательного процесса в УДО и организовывать ее реализацию. Выделены ее структурные компоненты: мотивационно-личностный, когнитивно-поисковый, деятельностно-операционный, рефлексивно-оценочный, сформированность которых позволяет педагогу обеспечить качество образовательного процесса в УДО.

Научно обосновано и раскрыто авторскую концепцию подготовки будущих магистров к обеспечению качества образовательного процесса в УДО. Охарактеризованы методологические подходы к подготовке магистрантов к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования: системный, синергетический,

деятельностный, личностный, аксиологический, акмеологический, компетентностный, технологический.

Разработана и обоснована педагогическая система подготовки будущих магистров к обеспечению качества образовательного процесса в УДО как составляющая общей системы профессиональной подготовки, структурированная такими компонентами, как цель, субъекты образовательного процесса, содержание подготовки, методы и средства обучения, формы организации образовательного процесса, результат. Представлена характеристика ее качеств.

Описан диагностический, мотивационно-целевой, гностический, деятельностный, рефлексивный этапы реализации педагогической системы подготовки будущих магистров к обеспечению качества образовательного процесса в УДО.

Разработана структурно-функциональная модель педагогической системы, содержащая семь блоков: целевой (цель и задачи подготовки магистрантов к обеспечению качества образовательного процесса в УДО); субъект-субъектный (взаимодействие преподавателей и магистрантов в образовательном процессе УВО); методологический (методологические подходы и принципы подготовки будущих специалистов сферы дошкольного образования); организационный (педагогические условия подготовки будущих магистров к обеспечению качества образовательного процесса в УДО); структурно-содержательный (образовательная программа подготовки магистров специальности «Дошкольное образование», нормативные и выборочные дисциплины цикла профессиональной подготовки; выборочные дисциплины «Методика обеспечения качества образовательного процесса», «Имидж учреждения дошкольного образования»; педагогическая практика, научно-исследовательская работа магистрантов); процессуально-технологический (этапы подготовки, педагогические технологии, формы организации образовательного процесса, виды учебных занятий, средства обучения); результативно-оценочный (критерии, показатели, уровни сформированности готовности магистрантов к обеспечению качества образовательного процесса в УДО, диагностические методики и результат).

Определены и описаны критерии сформированности готовности будущих магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования (мотивационно-личностный, когнитивно-поисковый, деятельно-операционный, рефлексивно-оценочный) с соответствующими показателями, а также уровни ее сформированности (высокий, достаточный, средний, низкий).

Выделены и охарактеризованы педагогические условия подготовки будущих магистров к обеспечению качества образовательного процесса в УДО: направленность образовательного процесса УВО на формирование у будущих магистров мотивации к овладению готовностью к обеспечению качества образовательного процесса в УДО и постоянное ее

совершенствование во время профессиональной деятельности; обогащение теоретической, практической и научной составляющих профессиональной подготовки магистрантов содержанием, ориентированным на целенаправленное формирование готовности к обеспечению качества образовательного процесса в УДО; применение в образовательном процессе учреждения высшего образования технологий проблемного, интерактивного и позиционного обучения; гармонизация взаимоотношений в микросистемах «преподаватель – преподаватель», «преподаватель – студент», «студент – студент».

Разработано научно-методическое сопровождение педагогической системы подготовки будущих магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования.

Полученные экспериментальные данные подтверждают эффективность внедренной педагогической системы подготовки будущих магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования.

Определены прогностические направления подготовки магистров к обеспечению качества образовательного процесса в УДО.

Ключевые слова: теория, методика, магистр дошкольного образования, профессиональная подготовка, подготовка будущих магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования, педагогическая система подготовки будущих магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования, готовность будущих магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования, модель педагогической системы подготовки будущих магистров к обеспечению качества образовательного процесса в учреждении дошкольного образования.

L. P. Zahorodnya. Theoretical and methodical grounds of training Masters for ensuring the quality of the educational process in the preschool education institution – The work with the rights of the manuscript.

The dissertation on obtaining the scientific degree of the Doctor of pedagogical sciences in the specialty 13.00.04 – Theory and methodics of professional education. – Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, Hlukhiv, 2020.

The dissertation investigates the theoretical and methodological bases of training future Masters for ensuring the quality of the educational process in preschool education institution. The state of training future Masters for preschool establishments in domestic and foreign institutions of higher education was characterized. The essence and structure of readiness of undergraduates to ensure the quality of the educational process in the institution of preschool education was

determined. The concept, methodological approaches, pedagogical system of training future Masters to ensure the quality of the educational process in preschool education institutions and its structural and functional model were developed and grounded. Criteria, indicators and levels of readiness of future Masters to ensure the quality of educational process in preschool education institutions were determined. The pedagogical conditions of training future masters for ensuring the quality of the educational process in the institutions of preschool education were revealed and grounded, the scientific and methodical support of the specified training was developed. The experimental data testifying to the efficiency of the introduced pedagogical system of training future Masters for maintenance of quality of educational process in establishments of preschool education were generalized.

Key words: Master of preschool education, professional training, training future Masters for ensuring the quality of the educational process in preschool education institution, pedagogical system of training future Masters for ensuring the quality of the educational process in preschool education institution, future Masters's readiness for ensuring the quality of the educational process in preschool education institution, pedagogical system model of training future Masters for ensuring the quality of the educational process in preschool education institution.

Підп. до друку 17.08.2020.
Формат 60x84/16. Умов. друк. арк. 1,9. Тираж 100 пр. Зам. №3318
Облік.-вид. арк. 1,09. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Видавництво Глухівського національного педагогічного
університету імені Олександра Довженка.
41400, м. Глухів, Сумська обл., вул. Києво-Московська, 24,
тел/факс (05444) 2-33-06.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи СМв №046 від 16 червня 2014 року

Видруковано у Глухівському національному педагогічному
університеті імені Олександра Довженка.
41400, м. Глухів, Сумська обл., вул. Києво-Московська, 24